

Prof. dr hab. Anna I. Brzezińska

Zespół Wczesnej Edukacji, Instytut Badań Edukacyjnych w Warszawie

Sześciolatek w szkole Co możemy zrobić wszyscy razem?

informacje, działania

Sukces dziecka sześciolatniego w szkole zależy od współpracy jego rodziny, przedszkola i szkoły

Osiągnięcie celu, jakim jest sukces dziecka sześciolatniego w roli ucznia, zadowolenie jego rodziców oraz zadowolenie nauczyciela wymaga koniecznego współwystąpienia kilku czynników. Z jednej strony jest to poziom **gotowości dziecka do szkoły**, z drugiej **gotowość otoczenia** – rodziny i szkoły, wcześniej przedszkola i innych instytucji – do pomagania dziecku i rodzinie w sytuacjach trudnych. Skuteczna pomoc i jednocześnie stawianie przed dzieckiem trudnych, ale pociągających dla niego zadań to najlepszy sposób na budowanie jego **POCZUCIA KOMPETENCJI**. Jest to podstawowy warunek osiągnięcia sukcesu w szkole i jednocześnie czynnik uodparniający dziecko na nieuniknione na początku nauki szkolnej niepowodzenia. Gotowość szkolna dziecka jest rezultatem wspólnych, nakładających się na siebie przez wiele lat oddziaływań środowiska rodzinnego, sąsiedzkiego i przedszkolnego, a później szkolnego.

Osiągnięcie celu, jakim jest sukces dziecka sześciolatniego w roli ucznia, zadowolenie jego rodziców oraz zadowolenie nauczyciela wymaga koniecznego współwystąpienia kilku czynników. Z jednej strony jest to poziom **gotowości dziecka do szkoły**, z drugiej **gotowość otoczenia** – rodziny i szkoły, wcześniej przedszkola i innych instytucji – do pomagania dziecku i rodzinie w sytuacjach trudnych. Skuteczna pomoc i jednocześnie stawianie przed dzieckiem trudnych, ale pociągających dla niego zadań to najlepszy sposób na budowanie jego **POCZUCIA KOMPETENCJI**. Jest to podstawowy warunek osiągnięcia sukcesu w szkole i jednocześnie czynnik uodparniający dziecko na nieuniknione na początku nauki szkolnej niepowodzenia. Gotowość szkolna dziecka jest rezultatem wspólnych, nakładających się na siebie przez wiele lat oddziaływań środowiska rodzinnego, sąsiedzkiego i przedszkolnego, a później szkolnego.

Celem nadrzędnym polityki społecznej, dotyczącej rodziny i instytucji wspierających rodzinę, w tym przedszkola i szkoły, a także lokalnej społeczności zawsze jest **dobro dziecka**, tak w aspekcie opiekuńczym, wychowawczym, jak i edukacyjnym. Dobro dziecka musi być rozumiane podwójnie: aktualnie, czyli „tu i teraz”, jako jego **dobre samopoczucie**, i w dalszej perspektywie, jako jego **pomyślny rozwój**.

Aktywna współpraca przedszkola i szkoły (dyrekcji, nauczycieli, różnych specjalistów) oraz rodziców pozwala na stałe i systematyczne monitorowanie rozwoju sześciolatka, trafną ocenę jego dokonań, lecz także na wychwytywanie na czas sygnałów niepokojących. Wreszcie, gdy zachodzi taka potrzeba, umożliwia ona wspieranie i udzielanie fachowej pomocy. Współpraca ta przynosi wymierne korzyści w postaci **zadowolenia dziecka** z realizowania przez nie nowej roli (roli ucznia), **zadowolenia rodziców** z tego, że dziecko dobrze sobie radzi i czyni postępy, i wreszcie **zadowolenia nauczycieli** z efektów swojej pracy, z radości dzieci i z uznania ze strony ich rodziców. Podstawowym zaś zadaniem różnych instytucji oświatowych, kultury czy ochrony zdrowia i całej lokalnej społeczności czyli nas wszystkich, jako członków tej społeczności, jest wspieranie rodziny i szkoły. Dzieci są bowiem **dobrem wspólnym**.

JAK WZMOCNIĆ SAMODZIELNOŚĆ I ZARADNOŚĆ DZIECKA?

- włączać dziecko w prace domowe i wykonywać je razem z nim z zastosowaniem „podziału pracy”, a jednocześnie pamiętać aby nie wyręczać dziecka – dzieci bardzo lubią być traktowane poważnie i chętnie angażują się w różne „prawdziwe” działania w domu czy wokół niego
- rozmawiać z dzieckiem w trakcie wykonywania tych prac – to znakomita okazja do lepszego poznania swego dziecka, tego, jak myśli, co już wie i umie, to także naturalna okazja do wyrażenia mu swojego zadowolenia z posiadanych przez nie umiejętności
- pozostawiać pole do własnych pomysłów i zachęcać do tego aby je wyrażało – np. urządzenie swojego kąjka czy pokoju, decyzje, co ma wisieć na tablicy korkowej nad biurkiem czy stolikiem do zabaw i nauki, co będzie rosło na grządce, wyznaczonej dla dziecka w ogrodzie babci
- nawiązać kontakt z rodzicami jego kolegów i koleżanek z przedszkola czy z najbliższej okolicy – umawiać się z rodzicami w sprawie wizyt w domu, wspólnego wyjazdu i noclegu poza domem
- zachęcać dziecko do dokonywania wyborów, stwarzać ku temu wiele okazji, rozmawiać o różnych możliwościach – np. przy kupowaniu ubrania, prezentu dla kogoś, planów remontu mieszkania

JAK ROZWIJAĆ U DZIECKA CIEKAWOŚĆ ŚWIATA?

- zabierać dziecko w różne miejsca w bliższej i dalszej okolicy, aby poznało różne instytucje i to, jak należy się w nich zachowywać – wyjścia do kina, teatru, banku, hipermarketu, galerii, metra, muzeum, szewca, fryzjera, punktu krawieckiego
- podróżować z dzieckiem do krewnych, znajomych – różnymi środkami lokomocji w różne miejsca
- organizować wyprawy do księgarni, do biblioteki, poszukiwać razem różnych informacji w internecie (np. przepisu na placek z dyni), wspólnie przeglądać i czytać książki, czasopisma, codzienne gazety, rozkład jazdy pociągów czy autobusów w internecie – dostarcza to dziecku różnej wiedzy, a ponadto uczy koncentracji i wytrwałości, tzn. tego, że należy doczekać do końca jakiejś historii, finalizować podjęte działania
- rozmawiać z dzieckiem, prowokować do zadawania pytań i do samodzielnego poszukiwania na nie odpowiedzi, odpowiadać na jego pytania i zachęcać do zadawania kolejnych

JAK KSZTAŁTOWAĆ POSTAWĘ TWÓRCZĄ U DZIECKA?

- zachęcać dziecko do różnych form ekspresji poprzez rysowanie, malowanie, lepienie, śpiew, taniec, grę na instrumentach, robienie zdjęć, gry komputerowe
- opowiadać dziecku różne historyjki, wymyślać je razem z dzieckiem, ilustrować rysunkami, gotowymi obrazkami, zdjęciami, zapisywać w komputerze, wydawać w postaci „książeczek z domowej biblioteczki”, rozesłać mailem do krewnych, znajomych
- zadawać pytania typu „a jak można to zrobić inaczej?”, przy czytaniu czy opowiadaniu historyjek pytania typu: „a co było przedtem?”, „jak inaczej mogłoby się to skończyć?”
- grać z dzieckiem w różne gry – planszowe, komputerowe, bawić się w „gry językowe” – stosować rymowanki, wyliczanki, wymyślać nowe słowa

JAK ROZWIJAĆ SPOŁECZNE KOMPETENCJE DZIECKA?

- otwarcie się rodziny – utrzymywanie kontaktów z bliższymi i dalszymi krewnymi, zapraszanie ich do domu i odwiedzanie ich z dzieckiem
- utrzymywać kontakty z sąsiadami i włączać w nie dziecko, np. poprzez drobne wspólne prace wokół domu czy na działce
- zadbać o to, by dziecko miało jak najwięcej kontaktów z innymi dziećmi, szczególnie gdy jest jedynakiem – chodzi nie tylko o kontakty z rówieśnikami, lecz także z dziećmi młodszymi (uczy się opiekania) i starszymi (uczy się podporządkowywania, ale i „walki o swoje”)
- uczyć, głównie na własnym przykładzie, różnych form nawiązywania i podtrzymywania kontaktów – rozmowy przez telefon codziennie z chorym dziadkiem, wysyłanie maili, rozmowy z wykorzystaniem skype’a, pisanie „staroświeckich” listów, kartek czy robienie laurek na rodzinne uroczystości

JAK WZMOCNIĆ SAMOOCENĘ DZIECKA?

- wakacje i wolny czas zaplanować tak, aby dziecko mogło być w kilku miejscach, np. razem z rodzicami i rodzeństwem poza domem, z dziadkami na działce, z bratem u krewnych w innej miejscowości przez kilka dni
- we wszystkich tych miejscach wykorzystywać naturalne sytuacje, aby dziecko mogło się jak najwięcej ruszać, biegać, skakać, wykonywać różne prace wymagające wysiłku fizycznego
- włączać dziecko w jak najwięcej działań wspólnych z innymi – z dorosłymi i dziećmi, będzie się od nich wielu rzeczy mogło nauczyć
- po każdym etapie wakacji dużo z dzieckiem rozmawiać, pytać, wyrażać swoje zadowolenie, że dało sobie z czymś radę, że się czegoś nauczyło czy dowiedziało, że poznało nowych kolegów
- rozmawiać z dzieckiem o szkole, ale nie ujawniać wobec niego swoich niepokojów, presji, nie nastawiać go negatywnie wobec nauczycieli, szkoły, programu nauczania, ono i tak nie ma na to wpływu, a ten niepokój rodziców może mu się udzielić
- zaplanować 1 września jako dzień uroczysty dla całej rodziny, urządzić małe przyjęcie rodzinne (np. podwieczorek albo lody w ogrodzie), sprawić dziecku jakąś niespodziankę (np. mały prezencik pod poduszką), zrobić zdjęcie do rodzinnego albumu albo oprawić je i powiesić nad biurkiem dziecka, opowiedzieć mu o swoim pierwszym dniu w szkole albo zachęcić dziadków do takiej opowieści przy popołudniowej kawie czy herbacie.

Broszura współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Instytut Badań Edukacyjnych jest placówką badawczą z wieloletnią tradycją, prowadzącą interdyscyplinarne badania naukowe nad funkcjonowaniem i efektywnością systemu edukacji w Polsce. Głównym zadaniem IBE jest prowadzenie badań, analiz i prac rozwojowych przydatnych dla szeroko rozumianej polityki opartej na faktach i praktyki edukacyjnej. Instytut uczestniczy w krajowych i międzynarodowych projektach badawczych, przygotowuje raporty, sporządza ekspertyzy oraz pełni funkcje doradcze. www.ibe.edu.pl

